

[Transcript] Genstart / Haster, haster, haster

De er en flok gode venner, som altså med sådan en ny udklækket embedsmænd i forskellige ministerier.

Og det under corona, så de har sådan en lille corona-bubbel sammen.

Og de holder tur til Chambo, så de tager rundt til hinanden på skift.

Jeg tror, det er noget til det tredje stop.

Der hænger en disco-kuhle i loftet, der kaster lys ud i rummet og drængs og øl på bordet.

Jeg tænker træst op ind i en tur i Chambo, så har man fået lidt indbors allerede.

Så stopper musikken lige pludselig.

Fordi den telefon, der spiller musikken, ringer.

Det er fredag aften, det er jo ikke så vanligt. Det, der er lidt osvanligt, er, at det er vedkommet chef, der ringer.

Og så kort efter, der er en anden telefon, der begynder at ringe.

Så er den tredje.

Og så er der en fire.

Og der skal have et fire fiskalige chef, hvor hun hængler hinanden, ringer til fire fiskalige impedsmænd,

og bærer dem om og går i gang med hver deres haste sag.

Fredag aften.

Altså det, der var slående her, er, at det her er helt normalt.

De skal stå til rådighed nærmest dag og nat.

På færre, under barslen, eller til et bryllup.

Og det virker bare til at være ikke en undtagesstillstand, eller måske en permanent undtagesstillstand.

Impedsmændene brænder sammen af stress,

og nogen er så hårdt ramt, at de helt må opgiv drømmen og min karriere på ministergang.

Og så er det, at de ikke skal have en anden fiskalige chef, som er så hårdt ramt, at de helt må opgiv drømmen

og min karriere på ministergang.

Vi mister de dygtige mennesker, vi har brug for,

til at sidde og hjælpe vores politikere med

og lede landet på den bedste mulige måde,

og sikre, at vi har nogle onlige lover, der ikke bliver lavet fejl.

Og flere frygter, at arbejdspresset i sidste ende

vil føre til lovshusk og fatale fejl.

Men hvorfor skal det gå så stærkt?

Det spørger genstart om i dag.

I navn er Thomas Thierrensen.

Hvorfor er det interessant at undersøge,

hvor udbredt stress er blandt empedsfolk?

Stressen i empedsværket er et symptom på et langt større problem.

At vores politiske system er stresset.

At ting går hurtigere og hurtigere.

Og det er alvorligt for dem, der oplever dem,

men det er også alvorligt for os andre,
fordi først er det sindssygt dyrt, at rigtig mange stopper arbejdet.
Du skal hele tiden have nye folk ind.
Og derudover risikerer det altså at føre til lovshusk
og til rigtig alvorlige fejl, som vil påvirkes altså.
Er det kommet bag på dig, hvor udbredt stress
er i ministerierne?
Ja, det er det.
Og med stress, der tænker jeg på ikke bare sådan sygmelinger,
men et stresset system.
Thais Elamoulin er undersøgende journalist på Magazines Sætland.
Sammen med sin kollega, Mathias Menke,
har han talet med en lang række nuværende og tidligere empeds mænd,
der fortæller om et empedsværk i krise.
Det starter for, jeg tror, et års tid siden med en historie fra DR,
hvor et pælprogram har fået noget af, at der er rigtig mange,
der siger op ind i kulturministeriet.
Vi begynder med kulturministeriet, som på ret få måneder
har udskiftet en fjerde del af sine ansatte.
Det synes jeg var interessant, og jeg blev nysgav på,
hvor det ansatte egentlig ud af de andre steder.
Helt præstis, så er der faktisk tale om en udskiftning af 27 %
af de alt 126 ansatte i departementet.
Og samtidig så taler jeg løbende med empedsfolk i forbindelse
med de andre historie, jeg arbejder med,
og der køres bare fornemme, at der var sket noget under corona,
og det ikke rigtig havde sluppet,
så om den der krisebevistede, den hang ved.
I det her tilfælde, der taler vi om empeds mændene i departementerne,
at det er ministerens her.
Det er de folk, som ministeren med et fingerknips kan sætte i arbejde,
og kan be om at gå i gang med og lave en ny lov,
eller skrive et svar til folketinget,
eller svare på, når vi journalister henvender os.
Det er de folk, der sidder klar, det er ministerens fodsoldater.
Kan man sige noget om, hvem de her empeds mænd er for nogle typer?
Altså hvad er det, der karakteriserer de her personer,
men mennesker, der arbejder ind i ministerierne?
Folk siger, at de er empeds mænd ikke fordi de tjener mange penge,
ikke fordi de har gode arbejdsvilkår,
men fordi de brænder for det, fordi de føler,
at det er det fineste, man kan være.
For nogen, der handler det om at være helt tæt på den politiske proces,
de synes, det er interessant, de synes også, det er sjovt at tænke,

[Transcript] Genstart / Haster, haster, haster

og stærkt nogle gange. De synes, det er fedt at være tæt på ministeren, og være derinde, hvor tingene virkelig sker, det føles som hele demokratiets hjerte for dem.

Andre, der er en farvelig passion, det kan være, at man virkelig går meget op i klimaet, hvor kan du for alvor ændre noget, det kan du ind i klimaministeret.

Så det er idealister og benhårde karriereminsker, som sørger ind i ministererne for arbejde?

Det er det, det er super ambitiøse mennesker, men det gør også folk sårbart.

Du taler også med en empedsmand, der fortæller, at man nærmest, var stolt, hvis man kunne fortælle, hvor meget man arbejde, at man ikke har noget fritid.

Hvordan kommer det til udtryk i deres arbejde?

Altså jeg hører en anekdote fra finansministeriet, den er en del år gammel, skal jeg lige sige.

Til et intro kursus for nye, ansatte empedsmand, der er en helt almindelig navn rundt, folk siger, hvad de hedder.

Hvis jeg også anden vil jeg sige, Edder Thays, og så vil jeg sige, hvad jeg godt kunne lide at lave min fritid, jeg kan godt lide at tage i skoven og samle svampe, og så vil jeg sige,

og det regner jeg ikke med at få tid til længere.

Og så er det din tur, så kan du sige, Edder Thomas, jeg kan godt lide at lave kermik,

og det regner jeg ikke med at få tid til længere, eller hvad du nu godt kan lide.

Og for mange af empedsmandene er det stadig svært at få arbejde og privatliv til at hænge sammen.

Det viser de trivselsmålinger, som Settland har fået indsigt i.

Og et af de tal, der virkelig gør indtryk på Thays Molin, er antallet af medarbejder, der forladrer ministerierne.

27 % af empedsmandene på tværsministerien skiftede i 2022 arbejde.

Et tal, der ikke har set højere i 10 år.

En ekspert siger til os,

at ideelt vil man gerne have,

at det tal er et ensifred procent,

altså under hver 10'er.

Her har vi gør mere end hver 4'.

[Transcript] Genstart / Haster, haster, haster

Der kan være nogle gode forklaringer på det.
Der kan være mange, der skifter fra et departement til et andet.
Og der er mange studenter med hjælper,
og for eksempel så det, jeg kan konstatere,
er, at tallet er stede meget markant i 2022,
på det højeste niveau i 10 år,
og at jeg har taget med chefer i en lang række ministerie
på øverste hylde.
Og alle anerkender, at det her er et problem.
Noget af det, som går igen,
når Teismolin taler med empedsmanden,
det er, at alting haster hele tiden.
Det er som om alle males starter med haster i emnefeltet.
Og hvilken en skal du så priviterere, hvis de alle sammen haster?
Så det, nogen finder ud af, er, at der er nogle særlige tricks,
du kan lave, hvor du nærmest får mailen til,
som om den exploderer op i ansigtet på modtag.
Så du virkelig kan signalere,
hey, det er at de haster ikke bare, de haster, haster.
Og skriver de også haster, haster i emnefeltet?
De starter med haster, så kommer haster med vasaler,
med store buks derovre.
Og det er så også blevet normalt,
så begynder man at skrive haster, haster.
Og så ser vi eksemplerne på haster, haster, haster.
I taler også med en kvinde,
som arbejder i det ministerie, som simpelthen må
arbejde under hendes venindens polderabend.
Kan du ikke beskrive den situation?
Jo.
Kvinden er til sin bedste venindens polderabend,
og det foregår i en partybus.
Jeg har selv været sådan en gang,
og jeg kan bare huske blinkende lys, høj musik,
alle står op og danser.
Mængster flyver rundt hver gang bussen skal rundt om et hjørne.
Og det her forestiller mig altså i et hjørne af den her
partybus, som sker om på bagsædet i sted.
Der sidder der en embedsmand,
og tester i testetur for at svare på hastemeltet
på sin arbejdscomputer, mens de andre renner rundt her.
Og så kan man sige, okay, men har vi ikke alle sammen prøvet
op mod svar på et mail eller lavet noget arbejde på et skørt tidspunkt?
Men så kommer brødoppet.

[Transcript] Genstart / Haster, haster, haster

Og der bliver sammen kvinde ringet op af sin chef,
der ellers er på færge, fordi der har dukket en haste-sag op.
Som midt mellem taler og forret, hovedret og dessert,
må kvinden her flere gange gå ud og tale telefonen med sin chef
og hjælpe mig at få klappet en haste-sag af.
Når de samme embedsmand oplever de her ting igen og igen,
så er det ikke bare enkelstående tilfælde.
Det er et mere grundlæggende kulturelt problem.
Eller enkelte medarbejder, som ikke kan klare arbejdspræsset
og som burde finde sig dernede arbejde?
Det kan også være.
Der må jeg bare sige, at alle de chefer, jeg har talet med rundt omkring,
de anerkender fuldstændig, at det er et problem,
som går ud over ministerernes arbejde,
fordi de ikke kan fastholde dygtige medarbejdere.
Og hvis de skal lykkes med det, så er de nødt til at ændre på et eller andet.
Mange af den som arbejder i ministererne,
de har jo lange uddannelsesbaser, de måske jurister eller statskunskeber,
de er jo privilegeret, de har alle forsætninger for at få et godt arbejde.
Kan de ikke bare sige, at det er det som en et for nederne arbejde,
det er for meget arbejdspræss.
Jeg går ud og finder et andet arbejde, det er det private.
Og det er det, de gør.
De protesterer i det skjulte ved at sige op og skifte til et andet arbejde.
Som en sagde til mig, skal vi strække,
hvem vil sympathisere med djøfferne, hvis vi går på bajkaderne.
Det kommer ikke til at ske, så de har en stille protest,
der går ud på at sige op og skifte over til et advokatfirma
og tjene det dobbelte.
Og det er jo fint for dem, men det er et problem for os andre,
fordi vi mister de dygtige mennesker, vi har brug for,
til at sidde og hjælpe vores politikere med at lede landet på den bedste mulige måde,
og sikre, at vi har nogle ordentlige lover, der ikke bliver lavet fejlet.
Hvorfor tager I Smolin taler med flere chefer,
der kommer med forskellige bud på, hvorfor deres medarbejder sygemelder sig
eller helt forlader ministerierne?
En afdelingschef fortæller, at der skete et generationskifte,
og det er der flere, der peger på.
Så chefen siger, at det vedkommende selvbegyndte,
der det, at arbejde i et centralt ministerium,
var løn i sig selv.
Du har altid fundet på at be om anden bare får lov til at være der,
end at være så tæt på ministererne og alt det spændende.
Og så er det bare ikke længere.

[Transcript] Genstart / Haster, haster, haster

Er der også en følelse hos cheferne, der ligesom hedder, jamen, jeg udstod min vernepligt, jeg arbejdede dag og nat, det skal nye medarbejder også. Det siger cheferne ikke selv, men så kan det godt opfattes af medarbejderne helt klart. Og så er der den simple forklaring, at den teknologiske teknologiske medarbejdere, og så er der den simple forklaring, at den teknologiske udvikling har gjort det nemmere at tage arbejdet med hjem. Sagen om den forsvundne fags fra Poul-Nyrupstid, som statsminister i år 2000, står som et slående eksempel på, hvordan arbejdet i ministererne har ændret sig. Historien begynder en fredag aften i statsministeriet. Alle er gået hjem. Jeg forestiller mig lyset af slukket, og over i hjørnet, der står der en fags, og begynder så at brumme og print et dokument ud. Det her dokument, det er superviktigt. Alle var gået hjem, da fagsen tickede ind, fredag 28. januar, kort før kl. 19. Problemet er bare, der er ikke nogen, der ser det for alle gået på weekend. Den blev først opdagede, og manddagen. Hvad er det for et dokument? Situationen var den, at EUs formand gerne ville lave nogle sanktioner mod Østrig, fordi man mente de brød menneskerettighederne. Og der skal man så spørge, medlemslandene er i klar på de her sanktioner. Et ret alvorligt skridt. Og i Danmark er grundlagen sådan, at hvis vi skal indføre sanktioner, så skal folkettinget spørges. Men det kræver jo, at statsministeren faktisk ved, at det her er i gang. Og det visste statsministeren ikke, for der var ikke nogen, der så fagsen. Så den her fags, den ligger altså i maskinen. Og den weekenden over. Hvad sker der? I fylde New York selv, så gik der rigtig, rigtig mange dage, før den overhovedet blev opdagede. Fordi mand der morgen måder nemt, så ser den,

[Transcript] Genstart / Haster, haster, haster

og tænker, at den er nok ikke så vigtig,
og arkiverer den.
Og det fyrer til, at Paul New York en dag bliver ringet op,
ude af det blå, er EUs formand, der siger,
hvorfor ikke svarer på vores fags,
ved at være med på disse sanktioner?
Eller ej, New York, han træffer en hårdt beslutning,
og siger, vi skal med.
Departementchef Nils Bernstein kommer nu
statsministeren til undsætning.
Og det fyrer til en ret stor skandale,
og en næse til Paul New York.
Det var en swip så,
og ansvaret ligger hos os, siger han til,
aktuelt.
Det beklager jeg.
Og det er interessant at afvorte,
kunne det her være sket i dag?
Nej, det kunne det stensikkeret ikke.
Og det er jo en god ting.
Det har vejret et problem,
men det er alt ret interessant billede på,
hvordan tingene fungerer en gang,
og hvordan det fungerer i dag.
Det lyder også om,
det kunne gå rigtig, rigtig, rigtig langsomt en gang.
Ja.
Og det gik helt sikkert også for langsomt.
I hvert fald, det alle siger.
Spørgsmålet er bare,
kan man blive ved og ved,
og ved med at skru op for temboet.
Men Tajshmullin begynder også
at tænke over sin egen rolle i maskineret,
da han forelægger kritikken
for finansministeriet en fredag ved frukkerstid.
Så er der en pressmedbejder,
der ringer til min kollega,
og laver det med, og siger,
altså, hvad tænker I på?
Det er fredag,
klokker omkring middag
I beder os komme i en kommentar
indenfor 6 timer eller alternativt

[Transcript] Genstart / Haster, haster, haster

i løbet af weekenden.
Til en historie,
der handler om, at embedsmændene
arbejder for meget,
og de arbejder for meget i weekenden.
Og der må vi bare lægge os flet ned og sige,
det er rigtigt.
Det lyder også om,
man skal have lidt under dem,
der arbejder ude i ministerierne.
Det er også sødt for,
at man sender aktenesikter,
og vil have videre,
hvad der foregår,
og kunne afdække det,
som man kan fortælle offentligheden.
Altså, jeg har sendt
i hvert fald 5 aktenesikter,
alene i dag,
så det er ikke fordi,
jeg stopper med det.
Det må vi insistere på et åben demokrati,
der skal pressen lave sit arbejde.
Ministerierne er de meget herakiske opdelt.
Altså, det er statsministeriet,
finansministeriet,
der er de to øverste ministerier,
som udstikker rammerne
for de andre ministerier.
Hvor meget betyder det,
for, kan man sige,
arbejdspresset?
Hvem det er,
der sidder i statsministeriet?
Der er en forskel på,
om du har en statsminister,
der gerne vil,
styre meget, meget centralt,
hvad der foregår ude i andre ministerier.
Og det vil,
med det Frederiksen,
der hun selv sagt,
hun vil sæde for borgerne.
Fordi hun er statsministeren,

det hende, folket, har valgt.
Jeg mener,
det er nødvendigt at styrke statsministeriet.
Jeg kan ganske egentlig for at sikre,
at jeg,
overfor danskerne,
kan leve op til det mandat,
jeg har fået som statsminister.
Det, der så sker ude i ministerierne,
er,
at de bliver bet om
at levere utroligt mange ting
ind til statsministeriet.
Og de skal klappe rigtig mange ting af,
når de gerne vil gøre noget,
så skal det i et omfang
godkendels af statsministeriet.
Og det gør,
at tingene tager ekstra tid.
Og det sker måske på et chefniveau,
men betyder,
at når det kommer ned
til den menige medarbejder,
der skal lave tingene,
så er rigtig meget tiden brugt,
og så ender tingene med.
Og herst.
Hvad er det,
der gør,
at processen bliver mere stresset,
af at magnen bliver centraliseret
i statsministeriet?
Der var en nyttårs tale,
hvor Mette Frederiksen sagde,
nu skal vi have en ny ældrelov.
Vi skal til at gøre ting
på en helt anden måde,
end vi har gjort hidtil.
Jeg vil derfor i aften forslå,
noget vidtgodende.
At vi afskarfer den
omfangsrige regulering
og lovgivning,
der i dag er på ældrevmåget,

[Transcript] Genstart / Haster, haster, haster

og starter forfra.
Og det var jo en super spændende idé,
hvor mange spade øjnene op,
men der sad også nogle embedsmænd
over i ældreministeriet,
og tænkte,
okay, det er jo så,
også der skal lave det her.
Og der er i hvert fald
nogle, der oplevede,
de sletst lette ikke tid nok til det.
En ny, kort,
og præcis ældrelov.
Der var en idé i statsministeriet om,
det her er et fedt projekt,
men der var ikke en forståelse af,
hvor stort det var,
hvor lang tid det ville tage.
Vi har taget med to departementchefer,
Jakob Prinsen
og Sofus Garfield,
og de siger begge to,
jamen noget af det her hastværk,
det skyldes den her øgede koordinering,
at der er langt flere sager i dag,
hvor det ikke bare er et ministerium,
og ministeren beslutter det,
og embedsmanden udfører det,
men du skal koordinere det med andre ministerier.
Noget af det, er måske en god ting.
Hvis du vil løse et problem som klimakrisen,
jamen det så skal du koordinere,
det ligger ikke bare i klimaministeriet.
Men det, jeg synes interessant er,
sider den kultur, som kultur har det med at gøre,
ned af fra statsministeriet.
Hvis de har det med,
alt skal gå stærkt, når de bærer om noget,
er det sådan, man lærer det ude i de andre ministerier,
når man skal bære om noget nede i sin styrrelse,
kopierer man så den måde,
tingene bliver godt på i statsministeriet.
Der er gamle og nye udfordringer,
vi skal have lyst,

[Transcript] Genstart / Haster, haster, haster

men vi står i en ekstraordinære situation.
Hvis jeg var politiker, så ville jeg måske sige til den her historie, at vi jo også lever i en tid, hvor der sker helt enormt mange vigtige ting. Danmark og Europa står i en meget alvorlig situation. Der var corona, krigen i Ukraine, og der er en inflationskris. Det er jo en tid, der kalder på politiske løsninger, der skal komme, sådan rinde hurtigt for at hjælpe alle de mennesker, der bliver berørt af alt det, der sker ude i verden. Med flere hurtige kriser, så er der vel også flere hastesager? Ja. Men skal alting haste? Det er jo det, der er spørgsmålet. Improvisværket oplever, at der er reelle kriser, som de skal håndtere, hvor de skal gå stærkt. Det de stiller. Spørgsmålet ved det er, skal vi håndtere alting som en krise, skal vi være et permanent kriseberedskab? Også fordi nogle af de allerstørste kriser, lad os tage klimakrisen, kræver den ikke netop langsigtet, gennemtænkte løsninger, i stedet for hurtige lappeløsninger. Hvad skulle Mette Frederiksen og regeringens kamesikron være til og haste ting igennem, hvis de ikke mente, det var noget vigtigt? Noget, det du får ud af det her som politiker, det er jo, at du kan reagere meget, meget hurtigt, så når medierne er optaget af en eller anden dagshorten, så kan du meget, meget hurtigt få et udspil klar. Altså et eksempel som en killefremhæver er varmesjekk. Politikerne vil gerne reagere hurtigt på de stigende varmepriser som konsekvenser af krigen i Ukraine. Det skulle godt stærkt, og det var da jo en god grund til, altså varmepriserne sted nu og her, og folk havde brug for penge.

[Transcript] Genstart / Haster, haster, haster

Hvis vi tager det med varmesjækken først,
men i embesværket,
var der i følge vores kille,
meget stor bekymring,
hvorfor det ville blive noget husk,
og det ville gå galt,
og alligevel sensisterede man på at få det meget, meget hurtigt igennem,
og det blev noget husk,
der er nemlig tale om kr. 10.600 husstande,
der altså modtog en sjek på 6.000 kroner,
som de faktisk ikke skulle have haft.
Andres statsminister Tejs
har vel haft samme ambition om,
at deres politiske ønsker
skulle gennemføre så hurtigt som muligt,
som man kunne presentere befolkningen
for alle de resultater,
man har fået gennemført,
som man kan blive valgt næste gang.
Det vil ikke,
med det Frederiksen, som er alene om det.
Anders Forrasmussen er kendt for en del af den samme
centralisering,
og der var en højere prioritering af sager dengang.
Der var i hvert fald en syglede andet måde at arbejde på,
men det man jo også kan sige er,
måske er Frederiksen bare dygtigere til
at tage magten fra embedsværket.
Fordi jeg tror, det er noget rigtig mange politikere
har drømt om at gøre.
En af de sager, som har fyldt
meget af det,
er, at man kan sige,
at man kan sige, at man kan sige,
at man kan sige, at man kan sige,
at man kan sige, at man kan sige,
at man kan sige,
at man kan sige, at man kan sige,
at man kan sige, at man kan sige,
at man kan sige,
at man kan sige,
at man kan sige, at man kan sige,
at man kan sige, at man kan sige,
at man kan sige,
at man kan sige,

[Transcript] Genstart / Haster, haster, haster

at man kan sige,
at det kan sige,
at man kan sige,
at man kan sige,
at man kan sige,
at det kan sige.

En af de sager, som har fyldt meget i dansk politik og som stadig gør det de mink s en.
Ved vi om presset på atomsmændene har haft betydning for, at det blev tillenskandale, det blev.

Risikoen for en ny, tilsvarende skandale stiger i takt med, at empetsverket bliver mere og mere presset.

Er det det de mennesker, de empets, men du har taget med i det her projekt?

Er det det de frygter?

Ja.

Hvad er det de frygter?

De frygter alvorlige fejl med alvorlige konsekvenser, som for eksempel Minxan havde.

Vi har her på DR forelagt kritikken for finansministeriet, som har det overordnet ansættelsesansvar for empetsmættende.

I et skriftligt svar skriver finansminister Nikolaj Vamme.

Exemplerne i Sætlands dækning vækker bekymring og eftertanke.

Jeg vil nu be medarbejde og komme betanksestyrelsen om at dykke ned i tandet, så vi kan få et mere præcist billede af medarbejdereomsætningen.

De seneste år har vi været ramt af store kriser, og der har i perioder været en stor arbejdsmængde og et højt tempo i arbejdet.

Det ændrer ikke på, at det er en vigtig ledelsesopgave i alle ministerier, at sikre, rette balancer i forhold til bl.a. arbejdsmængde og fritid samt have fokus på medarbejdertrivsel.

Her slutter dagens genstart.

Den var sat sammen med Charlotte Kuvall, Søren Elbæk og Line Fabrisius.

Mit navn er Thomas Jørgensen.

Dagelse i alle DRs podcast og radioprogrammer.